

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

(пост. п. 12 від «28» жовтня 2024 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В МІЖНАРОДНОМУ
БІЗНЕСІ /
RISK-MANAGEMENT IN INTERNATIONAL
BUSINESS**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2024

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори: І.В.Федулова. докт. екон. наук, професор

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри менеджменту
3 травня 2021 року, протокол № 14.

Рецензенти: Дєєва Н.Е., д-р екон. наук, проф.

Мельник Т.М., д-р екон. наук, проф.

Зінов'єва Г.І., директор СК ГРУП 1

Навчально-методичне видання

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

ПРОГРАМА

освітній ступінь	«бакалавр»
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм»
спеціалізація	«Міжнародний туризм»

Автори:

ФЕДУЛОВА Ірина Валентинівна

Редактор

Комп'ютерна верстка

Підп. до друку Формат 60x84/16. Папір письм.
Офс. друк. Ум. друк. Арк.0,70. Ум. фарбо-відб. 0,82. Обл.-вид.
арк. 0,67. Тираж 100 пр. зам.

Видавничий центр КНТЕУ. Друкарня ВЦ КНТЕУ 02156,
Київ-156, вул. Кіото, 19

ВСТУП

Програму дисципліни «Ризик-менеджмент у міжнародному бізнесі» складено для студентів освітнього ступеня...

Програма передбачає здобуття студентами теоретичних знань та набуття практичних навичок з формування основних компетенцій в області теорії і практики господарських ризиків, пов'язаних із здійсненням зарубіжних бізнес-операцій, теоретичних і практичних знань і умінь застосування стратегічних і тактичних інструментів зниження ризиків у міжнародному бізнесі.

Програма дисципліни «Ризик-менеджмент у міжнародному бізнесі» складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (компетентності), її місце у освітньому процесі.
2. Зміст дисципліни.
3. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ), ЇЇ МІСЦЕ У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Предметом вивчення дисципліни «Ризик-менеджмент у міжнародному бізнесі» є теоретичні, методичні та практичні питання ризик-менеджменту в міжнародному бізнесі організації.

Методика вивчення дисципліни базується на єдності проблемних лекцій та практичних занять, що передбачають вирішення типових

управлінських задач з управління ризиками в міжнародному бізнесі в умовах невизначеності, виконання практичних вправ та розробку проектів.

Професійна спрямованість дисципліни досягається опануванням наукових основ та сучасних практичних підходів до формування у майбутніх менеджерів знань з методів виявлення, оцінки та управління ризиками міжнародної діяльності підприємств. Вивчення дисципліни базується на поєднанні різноманітних форм навчального процесу: лекцій, практичних занять, самостійної роботи студентів, у тому числі такої, що пов'язана з виконанням різноманітних ситуаційних завдань та вирішенням практичних задач.

Знання та вміння, набуті в процесі вивчення дисципліни, дозволять майбутнім фахівцям розуміти поняття ризику та ризик-менеджменту у міжнародному бізнесі з урахуванням термінології ISO; здійснювати класифікацію ризиків міжнародної діяльності; визначати характеристики ризикових подій щодо зовнішнього і внутрішнього контексту ризиків міжнародної діяльності організації; опанувати методи виявлення і аналізування ризиків у міжнародному бізнесі; застосовувати основні методи аналізу ризиків в міжнародному бізнес-середовищі; застосовувати основні методи оцінки ризиків в міжнародному бізнесі; використовувати сучасні методи і інструменти зниження ризиків у міжнародному бізнесі; володіти навичками підготовки та прийняття ефективних стратегічних і тактичних рішень щодо зниження ризиків діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу на світових ринках.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Ризик-менеджмент у міжнародному бізнесі» є формування системи знань про предмет і сутність ризик-менеджменту у міжнародному бізнес-середовищі, його місце в діяльності підприємств і вироблення практичних навичок ідентифікації, аналізу, оцінки, управління і моніторингу ризиків у міжнародному бізнесі на підприємстві в цілому та в різних його підрозділах, розуміння можливостей ризик-менеджменту для підвищення ефективності міжнародної діяльності.

Завданнями вивчення дисципліни «Ризик-менеджмент у міжнародному бізнесі» є набуття знань і оволодіння навичками інтеграції системи ризик-менеджменту в міжнародному бізнесі в систему управління підприємства, визначення сутності ризик-менеджменту у

міжнародному бізнесі, його місця в міжнародній діяльності підприємств і вироблення практичних навичок з аналізу і управління ризиками міжнародної сфери, що полягають у такому застосуванні:

- системного підходу до формування ризик-менеджменту в міжнародній діяльності організації;
- визначення контексту ризику і ризикменеджменту в міжнародному бізнесі;
- аналіз причинно-наслідкових зв'язків у виявленні факторів (джерел) ризикових ситуацій у міжнародній діяльності;
- інформаційне забезпечення процесу ризик-менеджменту в умовах невизначеності зовнішнього і внутрішнього середовища міжнародного бізнес-середовища;
- ідентифікація, аналіз, діагностика і оцінка ризикових ситуацій в міжнародному бізнесі;
- формування критеріїв врахування ризиків в міжнародній діяльності організації;
- організація процесу ризик-менеджменту в міжнародній діяльності організації із визначенням ключових задач і компетенцій менеджерів;
- врахування сприйняття ризику і формування ризик-апетиту в системі ризик-менеджменту в міжнародній діяльності організації;
- застосування методів управління ризиками в міжнародній діяльності організації;
- формування звітів з ризику і карт-ризиків при обґрунтуванні заходів підвищення ефективності міжнародного бізнесу.

Результатом вивчення дисципліни є формування та поглиблення теоретичних знань, практичних вмінь і навичок (компетентностей) студентів щодо інтеграції системи ризик-менеджменту в міжнародну діяльність організації.

Вивчення дисципліни дозволить здійснити практичну підготовку студентів та сформувати у них такі **компетентності**:

- розуміти поняття ризику та ризик-менеджменту у міжнародному бізнесі з урахуванням термінології ISO;
- здатність здійснювати класифікацію ризиків у міжнародному бізнесі;
- здатність визначати характеристики ризикових подій щодо зовнішнього і внутрішнього контексту ризиків міжнародної діяльності;
- опанування методів виявлення і аналізування ризиків і міжнародному бізнесі;
- здатність здійснювати кількісну оцінку показників та коефіцієнтів, що характеризують ризики у міжнародній діяльності;
- впроваджувати систему організації управління ризиками у міжнародній діяльності підприємства;
- визначати ризик-апетит підприємства і враховувати його для управління ризиками у міжнародній діяльності;
- опанувати методи управління ризиками у міжнародному бізнесі; - управляти ризиками в міжнародній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки. Програма дисципліни «Ризикменеджмент у міжнародному бізнесі» базується на вивченні обов'язкових дисциплін як «Теорія організації», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Міжнародні економічні відносини», «Світова економіка», що характеризують об'єкт управління або його окремі функції.

□ **Міжнародний туризм**

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
K07	Здатність працювати в міжнародному контексті	1-13

K09	Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми	1-13
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПР10	Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративноуправлінська, соціальнопсихологічна, економічна, технікотехнологічна).	1-13
ПР18	Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.	1-13
ПР20	Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.	1-13
ПР21	Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.	1-13
ПР22	Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.	1-13

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Невизначеність, конфліктність і ризик у міжнародному бізнесі

Поняття економічного ризику і невизначеності в економічній діяльності. Поняття ризику і невизначеності у міжнародному бізнесі. Види і причини невизначеності та конфліктності у міжнародному бізнессередовищі і зумовлений цим ризик. Типізація невизначеності міжнародного бізнесу. Визначення основних елементів ризику міжнародного бізнесу. Позитивний і негативний ризик у міжнародній діяльності. Сутність ризикової події, її наслідків, проявів і вірогідності у

міжнародному бізнесі. Сутність небезпеки і нараженості на небезпеку у міжнародній діяльності. Основні характеристики і властивості ризику у міжнародній діяльності. Функції ризику у міжнародному бізнесі.

Ставлення до ризику суб'єктів міжнародного бізнесу.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-5; 7; 10; 12-14; 16; 17-21.

Нормативний: 22-41.

Інтернет ресурси: 1-4.

Тема 2. Типізація ризиків міжнародного бізнесу

Принципи та підходи щодо типізації ризиків у міжнародному бізнесі. Терміни, які стосуються контексту ризик-менеджменту у міжнародній діяльності підприємства. Зовнішній і внутрішній контексту ризику міжнародної діяльності. Типізація ризиків міжнародного бізнесу підприємства. Ризики, пов'язані з умовами контракту в сфері міжнародної діяльності. Митні ризики суб'єкта міжнародної діяльності. Ризики виходу компанії на міжнародний ринок. Ризики, пов'язані з міжнародними контрагентами. Транспортні ризики і міжнародному бізнесі. Маркетингові ризики, що пов'язані із міжнародною діяльністю підприємства. Типізація ризиків міжнародного бізнесу за характером наслідків: чисті (прості, статичні); спекулятивні (динамічні); змішані (комерційні). Політичний ризик. Валютний ризик. Інвестиційний ризик.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 5; 7; 10; 12-14; 16; 17-21.

Нормативний: 22-41.

Інтернет ресурси: 1-4.

Тема 3. Сутність ризик-менеджменту в міжнародній діяльності підприємства

Сутність і принципи ризик-менеджменту у міжнародній діяльності підприємства. Об'єкт і суб'єкт ризик-менеджменту в міжнародній діяльності. Ціль, задачі і обмеження ризик-менеджменту в міжнародній діяльності підприємства. Функції об'єкта і суб'єкта міжнародної діяльності в ризик-менеджменті. Основні закони і правила ризикменеджменту в міжнародному бізнесі. Стратегії ризикменеджменту у міжнародному бізнесі. Міжнародні стандарти ризикменеджменту.

Психологічні аспекти прийняття рішень в ризикменеджменті. Сутність процесу і основні етапи ризик-менеджменту в міжнародній діяльності підприємства. Причетні сторони в ризикменеджменті міжнародного бізнесу підприємства. Основні структурні елементи процесу ризикменеджменту міжнародного бізнесу. Внутрішній контроль організації (взаємодія і консультування) у міжнародному бізнесі. Узгодження інтересів учасників процесу ризик-менеджменту в міжнародному бізнесі. *Список рекомендованих джерел:* Основний:

1-3.

Додатковий: 4-5; 7-10; 15; 17-21.

Нормативний: 22-41.

Інтернет ресурси: 1-4.

Тема 4. Ідентифікація ризиків у міжнародному бізнесі

Терміни, які стосуються етапу ідентифікації ризиків міжнародного бізнесу. Основні елементи ідентифікації ризиків у міжнародному бізнесі. Основні напрямлення міжнародного бізнесу і ризик. Ризики входу компанії на зарубіжний ринок. Фактори, що впливають на ступінь ризику в міжнародному бізнесі. Політичні фактори ризику і їх особливості. Загально-економічні фактори ризику у міжнародному бізнесі. Галузеві фактори ризику міжнародного бізнес-середовища. Стратегічні фактори міжнародного бізнес-ризиків. Піраміда ризиків міжнародного бізнесу: фактори, симптоми, біфуркації, контроль. Напрями ідентифікації ризиків

у міжнародній діяльності. Взаємозв'язки між складовими ідентифікації ризиків міжнародного бізнесу. Базовий алгоритм ідентифікації ризиків у міжнародному бізнесі. Вимоги до якості інформації для ідентифікації ризиків у міжнародній діяльності підприємства. Джерела отримання інформації для ідентифікації ризиків міжнародного бізнесу. Методи і інструменти ідентифікації ризиків у міжнародному бізнесі. Експертні методи здійснення ідентифікації ризиків у міжнародному бізнесі, їх переваги і недоліки. Перевірка достовірності експертних опитувань у міжнародній діяльності.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-5; 7-8; 15-16; 18-21.

Нормативний: 22-41.

Інтернет ресурси: 1-4.

Тема 5. Організаційні аспекти управління ризиком у міжнародній діяльності підприємства

Організації управління ризиком у міжнародному бізнесі: філософія, стиль управління, типи організаційних структур, повноваження та їх розподіл. Функції ризик-менеджменту в управлінні міжнародним бізнесом. Обов'язки підрозділу з управління ризиком у міжнародному бізнесі. Розподіл обов'язків з управління ризиками і узгодження їх із зацікавленими сторонами у міжнародній діяльності корпорацій. Розподіл відповідальності та повноважень з управління ризиками у міжнародному бізнесі. Моделі організаційних структур «модератор» і «виконавець» для організації ризик-менеджменту в міжнародній діяльності підприємства. Матрична організаційна структура системи ризик-менеджменту у міжнародному бізнесі. Ризик-менеджмент і внутрішній аудит у міжнародній діяльності корпорацій – два в одному. Види організаційних структур ризик-менеджменту у міжнародному бізнесі. Вимоги до впровадження системи управління ризиком в міжнародному бізнесі. Індивідуальне і групове поведіння людей в процесі управління ризиками міжнародної діяльності. Ризики роботи з персоналом у

міжнародній діяльності. Вплив організації системи управління на можливий ризик викривлення інформації в міжнародному бізнесі.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-5; 7-8; 15-16; 18-21.

Нормативний: 22-41.

Інтернет ресурси: 1-4.

Тема 6. Методи і моделі аналізу ризиків у міжнародній діяльності

Сутність аналізу ризику в міжнародному бізнесі. Сутність якісного і кількісного аналізу ризику міжнародної діяльності. Етапи аналізу ризику міжнародної діяльності. Загальні принципи аналізу ризиків міжнародного бізнесу. Методи аналізу ризиків міжнародного бізнесу та їх класифікація. Причинно-наслідкова діаграма «Ісікави» для аналізу ризиків у міжнародному бізнесі. Діаграма «Краватка-метелик» для аналізу ризиків у міжнародному бізнесі. Методи аналізу і оцінювання стохастичних ризиків у міжнародному бізнесі. Методи аналізу ризиків міжнародної діяльності залежно від залучення імовірнісних розподілів. Методи аналізу ризиків міжнародної діяльності в залежності від способів знаходження результатуючих показників моделі. Аналіз чутливості для діагностики ризику к міжнародному бізнесі. Метод аналізу доцільності витрат у міжнародній діяльності. Статистичні методи аналізу ризиків міжнародного бізнесу. Аналіз сценаріїв міжнародного бізнесу. Методика HAZOP (дослідження небезпек і функціонування) для аналізу ризиків міжнародної діяльності. FMEA-методологія для якісної оцінки ризиків міжнародних проектів. Метод «Дерево рішень» у міжнародному бізнесі. Стрес-аналіз у міжнародному бізнесі. Теоретико-ігрові статичні моделі прийняття рішень в умовах невизначеності міжнародного бізнесу. Алгоритм прийняття рішення в умовах невизначеності міжнародного бізнесу. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності міжнародного бізнесу.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 6-9; 15-16; 18-21.

Нормативний: 22-41.

Інтернет ресурси: 1-4.

Тема 7. Оцінювання ризиків у міжнародній діяльності

Сутність оцінки ризику у міжнародній діяльності. Загальні положення до оцінки ризику міжнародного бізнесу. Критерії оцінювання ризиків міжнародного бізнесу. Імовірнісний підхід до оцінки ризику у міжнародній бізнес-діяльності. Статистичні методи кількісного оцінювання ризику міжнародного бізнесу. Розрахунок частоти випадкової події у міжнародному бізнесі. Статистична стійкість випадкової величини у міжнародному бізнесі. Основні числові характеристики випадкової величини у міжнародному бізнесі.

Диференційна функція розподілу ймовірностей для оцінки ризику міжнародного бізнесу. Інтегральна функція розподілу ймовірностей для оцінки ризику міжнародного бізнесу. Ризик в абсолютному вираженні у міжнародній діяльності. Критерії оцінки ризику у міжнародній діяльності в абсолютному вираженні: математичне сподівання, дисперсія, середньоквадратичне відхилення, семіваріація, модуль відхилення від центра групування, модальне значення міри невдачі. Ризик міжнародної діяльності у відносному вираженні. Критерії оцінки ризику міжнародної діяльності у відносному вираженні: коефіцієнт варіації, коефіцієнт семіваріації, коефіцієнт сподіваних збитків. Допустимий критичний і катастрофічний ризик у міжнародному бізнесі. Критерії Value-at-Risk (VaR), Expected Shortfall (ES), Tail Value at Risk (TVaR) для оцінки міжнародного ризику. Імітаційне моделювання методом «Монте Карло» для аналізу і оцінки ризику у міжнародному бізнесі.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3.

Додатковий: 6-9; 15-16; 18-21.

Нормативний: 22-41.

Інтернет ресурси: 1-4.

Тема 8. Ризик-апетит у міжнародному бізнесі

Концепція ризик-апетиту в міжнародному бізнесі організації. Сутність атестування ризиків у міжнародному бізнесі. Терміни, які стосуються етапу атестування ризиків у міжнародному бізнесі. Різні підходи до ризику у міжнародній діяльності підприємства. Ставлення до ризику у міжнародній бізнес-діяльності. Схильність до ризику, толерантність до ризику, несприйняття ризику у міжнародному бізнесі. Поєднування ризиків міжнародного бізнесу. Прийняття ризику у міжнародній діяльності. Ємність ризику, апетит на ризик і толерантність до ризику в міжнародному бізнесі. Фактори впливу на ризик-апетит в міжнародній діяльності підприємства. Формулювання ризик-апетиту у міжнародному бізнесі. Процес проведення оцінки ризик-апетиту міжнародного бізнесу. Оцінка ризикового апетиту співробітників у міжнародному бізнесі. Управління ризик-апетитом в міжнародному бізнесі підприємства. Формування карти (матриці) ризиків у міжнародній діяльності. Рада директорів і ризик-менеджмент у міжнародному бізнесі. Узгодження інтересів зацікавлених сторін при визначенні ризик-апетиту у міжнародній діяльності підприємства.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-2.

Додатковий: 18-21.

Нормативний: 22-41.

Інтернет ресурси: 1-4.

Тема 9. Валютні і цінові ризики в міжнародній діяльності і управління ними

Сутність і виникнення валютних і цінових ризиків в міжнародній діяльності підприємства. Фактори ризику для здійсненні міжнародної діяльності компаній при зростанні і зниженні курсів іноземних валют і цін. Методи оцінювання валютних і цінових ризиків у міжнародній діяльності підприємств. Ігровий підхід до управління валютним ризиком.

Хеджування (страхування) валютних і цінових ризиків у міжнародному бізнесі. Інструменти хеджування валютних і цінових ризиків. Особливості біржових і позабіржових інструментів управління валютними ризиками. Ф'ючерсні і опціонні контракти і міжнародному бізнесі. Премія опціону – вартість страхування. Приклади хеджування валютних і цінових ризиків за допомогою ф'ючерсного контакту в міжнародній діяльності підприємства. Торгівля ф'ючерсними і опціонними контрактами. *Список рекомендованих джерел:* Основний:

1-2.

Додатковий: 5; 10; 12; 16; 18; 20.

Нормативний: 22-41.

Інтернет ресурси: 1-4.

Тема 10. Ризик країни і політичний ризик

Ризик країни. Макроекономічні країнові ризики: валютний; процентний; інфляції; неконвертованості; пов'язаний з невиконанням умов кредитних угод; трансферний; мораторію на погашення боргу і (або) перегляду його умов; відмови від визнання боргу або його подальшого обслуговування. Структура країнового ризику. Політичний ризик. Види політичних ризиків. Особливості політичних ризиків в міжнародному бізнесі. Політичний ризик та зовнішній борг. Елементи політичного ризику. Аналіз методів і моделей оцінювання політичного ризику. Кількісна оцінка політичного ризику. Визначення рейтингу країн. Залежність політичного ризику від валового внутрішнього продукту та зовнішньої заборгованості. *Список рекомендованих джерел:* Основний:

1-3.

Додатковий: 11.

Нормативний: 22-41.

Інтернет ресурси: 1-4.

Тема 11. Урахування ризику в оцінюванні міжнародних інвестиційних проектів

Інвестиційний клімат і його вплив на ризик міжнародної діяльності підприємства. Інструменти оцінювання інвестиційного клімату країни. Ризики, які пов'язані з інвестиційно-інноваційною діяльністю в міжнародному бізнесі підприємства. Інвестиційні ризики в міжнародній діяльності. Типізація інвестиційних ризиків міжнародної діяльності: ризик упущеної вигоди; ризик зниження доходності; ризик прямих фінансових втрат. Кількісне оцінювання ризику міжнародного інвестиційного проекту. Прості моделі аналізу міжнародних проектних ризиків. Модель оцінки капітальних активів для оцінки міжнародного інвестиційного ризику. Лінія надійності ринку у міжнародному бізнесі. Принципи використання дисконтних ставок в оцінці міжнародного інвестиційного ризику. Моделювання привабливості міжнародного інвестиційного проекту з погляду іноземного інвестора.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 5; 10; 12; 16; 18-21.

Нормативний: 22-41.

Інтернет ресурси: 1-4.

Тема 12. Методи та прийоми обробки ризиків у міжнародному бізнесі

Особливості обробки ризиків у міжнародній діяльності підприємства. Терміни управління ризиками міжнародного бізнесу. Стратегія ризик-менеджменту міжнародного бізнесу. Методи обробки ризиків в міжнародній діяльності підприємства. Методи прийняття ризику в міжнародній діяльності підприємства. Методи ухилення від ризику. Методи локалізації ризиків в міжнародній діяльності підприємства. Фінансові інструменти управління міжнародними ризиками. Методи диверсифікації ризиків у міжнародному бізнесі. Методи страхування і передачі ризиків в міжнародній діяльності. Лізинг і факторинг як методи управління міжнародними ризиками. Роль страхових агентств у міжнародному бізнесі. Особливості страхування ризиків в різних країнах світу. Хеджування. Методи компенсації ризиків

в міжнародній діяльності підприємства. Методи зниження (пом'якшення наслідків) ризику в міжнародній діяльності підприємства. Методи трансформації ризиків міжнародного бізнесу. Сутність модифікації міжнародних ризиків. Сутність залишкового ризику міжнародної діяльності підприємства. Лізинг і факторинг в управлінні міжнародними ризиками. Загальна схема обробки ризику міжнародного бізнесу. Розробка програми заходів з управління ризиками у міжнародному бізнесі. Терміни, які стосуються стадії моніторингу ризиків у міжнародному бізнесі. Створення форм звітності з ризик-менеджменту у міжнародному бізнесі. Види, аудиторія і частота надання звітів з ризику у міжнародному бізнесі.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-5; 7-8; 15-16; 18-21.

Нормативний: 22-41.

Інтернет ресурси: 1-4.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний:

1. Вітлінський В.В. Ризикологія в зовнішньоекономічній діяльності: Навч. Посібник / В.В.Вітлінський, Л.Л. Маханець . – К.: КНЕУ, 2008. – 432 с. 2. Старостіна А.О. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. Посіб./ А.О. Старостіна, В.А.Кравченко. – К.: ІВЦ “Видавництво «Політехніка»”, 2018. – 200 с. 3. Федулова І.В.¹ Економічні ризики та методи їх вимірювання: Навч. посібник. / Федулова І.В., Скопенко Н.С. — К.: Принтцентр, 2016. - 298с.

Додатковий:

4. Артими-Дрогомирецька 3. Економічний ризик: Навчально-методичний посібник / 3.Артими-Дрогомирецька, М.Негрей – Львів: «Магнолія 2006», 2013. – 320 с. 5. Божидарнік, Н.В. Валютні операції : підручник / Н.В. Божидарнік, Тарас Вікторович Божидарнік . – Київ : ЦУЛ, 2013 . – 696 с. 6. Васильєва Т.А. Економічний ризик: методи оцінки та управління: навч. посібник / Т. А. Васильєва, С. В. Леонов, Я. М. Кривич та ін. ; під заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, канд. екон. наук Я. М. Кривич. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2015. – 208 с. 7. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві: Монографія / Вітлінський В. В., Великоіваненко Г. І. – К.: КНЕУ, 2004. – 480 с. 8. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: Навч. посібник / Л.І. Донець, О.В.Шепеленко, С.М.Баранцева, О.В.Сергєєва, О.Ф.Веремейчик. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с. 9. Останкова Л.А. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками: Навч. посібн. / Л.А. Останкова, Н.Ю. Шевченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 256 с.

---

¹ Курсивом позначені джерела, наявні в бібліотеці КНТЕУ

10. Патика Н.І. Міжнародні валютно-кредитні відносини: навчальний посібник / Н.І. Патика. — К. : Знання, 2012. — 566 с.
11. Політичні ризики і політична стабільність в Україні
[Електронний ресурс] // Документ УНЦПД із оцінювання політичних ризиків. — 2014. —
Вип. 12. — Режим доступу :
[http://www.ucipr.kiev.ua/userfiles/Political_risks12_Aug2014u\(1\).pdf](http://www.ucipr.kiev.ua/userfiles/Political_risks12_Aug2014u(1).pdf). — Назва з екрана.
12. Подреза С.М. Міжнародні фінансові операції та експортний контроль : Навч. Посібник / С.М.Подреза, Г.С.Гуріна, О.М.Гришуткин, Т.Г.Остапенко. — К.:Зовнішня торгівля, 2016. — Ч.1. Міжнародні кредитнорозрахункові й валютні операції. — 328 с.
13. Теоретико-методологічні основи аналізу та врахування господарського ризику в діяльності підприємств: Монографія / керівник авт. кол. проф. Н.С.Скопенко. — К.: Кондор-Видавництво, 2015. — 301 с.
14. Управління ризиками на підприємствах харчової промисловості: Монографія / керівник авт. кол. проф. І.В.Федулова. // К.:ЦП «Принтцентр», 2016. — 321 с.
15. Фомичёв, А.Н. Риск-менеджмент / А.Н. Фомичёв. — М.: Дашков и К, 2011. — 376 с.
16. Шегда А.В. Ризики в підприємництві: оцінювання та управління :навч. посіб. / А.В. Шегда, М.В. Головатенко. — К. :Знання, 2008. — 271 с.
17. Энциклопедия финансового риск-менеджмента / Под ред. А.А.Лобанова и А.В. Чугунова. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. — 878 с.
18. Chris Chapman and Stephen Ward John Project Risk Management Processes Techniques and Insights, 2nd edition, Wiley & Sons, 2003, 409 pages.
19. Michel Crouhy, Dan Galai, Robert Mark The Essentials of Risk Management: The Definitive Guide for the Non-risk Professional Hardcover — 1 Jan 2006.
20. Thomas S. Coleman A Practical Guide to Risk Management Paperback — 8 Jul 2011/.

21. Tom Kendrick Identifying and Managing Project Risk: Essential Tools for Failure-Proofing Your Project, 2nd edition, , AMACOM, 2009, 368 pages.

Нормативні документи:

22. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV // Верховна Рада України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

23. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику відпровадження господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом, випуском і реалізацією продукції (виконанням робіт, наданням послуг), та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю): Постанова Кабінету міністрів України від 27 груд. 2008 р., № 1164 // Верховна Рада України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>. 24. Закон України “Про об’єкти підвищеної небезпеки” від 18 січня 2001 року № 2245-III. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2245-14>

25. Закон України “Про страхування” від 07.03.1996 № 85/96-ВР.- [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80> 26. Керування ризику. Словник термінів. ISO Guide 73:2009, IDT. ДСТУ Guide 73:2009 Видання офіційне. Київ: Мінекономрозвитку України, 2015. – 17с.

27. Керування ризику. Методи загального оцінювання ризику. ІЕС / ISO 31010:2009, IDT. ДСТУ ІЕС / ISO 31010: 2013 Видання офіційне. Київ: Мінекономрозвитку України, 2015. – 80 с.

28. Стандарт ризик-менеджменту Федерації європейських асоціацій з ризик-менеджменту (RiskManagementStandard, FERMA – p.6) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ferma.eu/Default.aspx?tabid=195>.

29. AS/NZS Risk Management Standart 4360:1999. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.riskmanagement.com.ua>

30. AS/NZS ISO 31000:2009 Risk management – Principles and guidelines. – Режим доступа : <http://sherq.org/31000.pdf>.
31. Enterprise Risk Management Integrated Framework. Executive summary [Электронный ресурс] / Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission 2004. Режим доступа: http://www.coso.org/documents/COSO_ERM_ExecutiveSummary.pdf.
32. ERM Conceptual Frameworks [Электронный ресурс] / College of Management Режим доступа: <http://www.mgt.ncsu.edu/erm/ERMConceptualFrameworks.php>.
33. A structured approach to Enterprise Risk Management (ERM) and the requirements of ISO 31000. – Режим доступа : http://www.theirm.org/documents/SARM_FINAL.pdf.
34. Global Political Risk Map 2007. [Электронный ресурс] / Euromoney and Reaction Publishing Group // Sovereign Risk Insurance. 2007. Режим доступа: <http://www.sovereignbermuda.com/Downloads/Sov%20R%20Map%2007.pdf>.
35. Global Risks 2008 [Электронный ресурс] / A world economic forum report in collaboration with Citigroup, Marsh&McLennan Companies (MMC), Swiss Re and Wharton School Risk Center // A Global Risk Network Report. 2007. P. 17. Режим доступа: <http://www.weforum.org/pdf/globalrisk/report2008.pdf>.
36. Global standards and information. ISO 9000: 2000 Sector Standard for the Oil and Gas Industry. [Электронный ресурс] / National Institute of standards and technology Режим доступа: <http://ts.nist.gov/Standards/Global/iso9-oil-gas.cfm>.
37. Japanese Standards Association [Электронный ресурс] / Japanese Industrial Standards (JIS) Режим доступа: <http://www.webstore.jsa.or.jp/webstore/Top/indexEn.jsp>.
38. Management standards [Электронный ресурс] / International Organization for Standardization 2008. Режим доступа: www.iso.org/iso/management_standards.htm.
39. Risk Management Standard: AIRMIC, ALARM, IRM: 2002. – Режим доступа: http://www.theirm.org/publications/documents/Risk_Management_Standard_030820.pdf.

40. BS 31100 Risk management. Code of practice. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://shop.bsigroup.com/ProductDetail/?pid=000000000030228064>

41. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide) [Text]. – Fifth Edition. – [5-th edition]. – Project Management Institute, Inc., 2013. – 189 p.

Інтернет-джерела періодичних видань:

1. Газета «Бізнес» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.business.ua>. 2. Журнал «Вісник КНТЕУ» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.knteu.kiev.ua/visnik>.

3. Журнал «Теорія і практика управління соціально-економічними системами» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tipuss/index.html.

Інтернет-ресурси:

1. Global Institute for Risk Management Standards. - Режим доступу :<http://g31000.org/>

2. Федерация Европейских Ассоциаций Риск-менеджеров. - Режим доступу : ferma.ua

3. Federation of european risk management associations. - Режим доступу : a-risk-management-standard-english-version

4. Официальный сайт COSO (Committee of Sponsoring Organizations), Комитета спонсорских организаций Комиссии Тредвея. На странице http://www.coso.org/documents/COSO_ERM_ExecutiveSummary_Russian.pdf на русском языке содержатся положения модели управления рисками организаций. – Режим доступу : <http://www.coso.org/>